

W. BIEGAŃSKIEGO · W. CZĘSTOCHOWIE

EX · LIBRIS · M · B · P · IM · DR ·

BIBLIOTEKA PUBLICZNA im. W. Biegańskiego w CZĘSTOCHOWIE

PRAWA REPRODUKCJI ZASTRZEŻONE

COPYRIGHT RESERVED

Goniec Częstochowski

DIENNIK POLITYCZNY, SPOŁECZNY, EKONOMICZNY I LITERACKI.

Cena prenumeraty: miesięcznie 3 mk. 00 fen., kwartalnie 9 mk. 00 fen. za odosłanie do domu dopłaca się 26 fenigów miesięcznie. Cena pojedynczego numeru 15 fenigów.

Ceny ogłoszeń: za wiersz pełnowygodny na I kol. 1 mk. 20, II kol. 1 mk. 15, III kol. 65 fenigów, na IV kol. 45 fenigów. Ogłoszenia drobne po 10 fenigów za wiersz.

Redaktor lub jego zastępca przyjmuje interesentów codziennie z wyjątkiem dni świątecznych od godz. 10 — 2 po poł. Reklamów nadesłanych redakcja nie zwraca.

Adres Redakcji i Administracji CZĘSTOCHOWA, ulica Pańska Maryi Nr. 38. — Telefon Nr. 5

W sprawie konstytucji polskiej.

Delegacja polskich stowarzyszeń społecznych w Warszawie, powołana z inicjatywy Rady Towarzystwa Hygienicznego do wydania opinii o projekcie konstytucji polskiej, przygotowanym przez Komisję Sejmowo-Konstytucyjną Tymczasowej Rady Stanu, złożyła obecnie Radzie Stanu swoje wnioski, powzięte w roku b. na kolejnych posiedzeniach w Biurze pracy Społecznej i w Tow. Hygienicznem.

W naradach brali stały lub doraźnie udział przedstawiciele 25 najpoważniejszych stowarzyszeń z zastrzeżeniem, że opinie ich będą mieć charakter osobisty, a nie ogółu stowarzyszonych, w tych instytucjach.

Kierownictwo obrad stanowili: pp. Z. Chrzanowski, jako przewodniczący, dr J. Polak, jako jego zastępca i referent sprawy, oraz St. Hłasko, jako sekretarz i koreferent; nadto oświadczyli sprawę z zasadniczego punktu widzenia prof. F. Ochimowski, jako jeden z autorów projektu i mec. Cz. Mejro, jako oponent; inni członkowie delegacji zgłaszali swe uwagi.

Wnioski przyjęte przez delegatów i dotyczące najważniejszych zagadnień przyszłej konstytucji ułożono w następującym brzmieniu:

- 1) Artykuł pierwszy: „Państwo polskie jest niepodległe” wymaga uzupełnienia przez określenie atrybutów niepodległości.
  - 2) Sprawę formy rządu zdecydować ma pierwszy Sejm. Przy uchwaleniu monarchicznej formy rządu, artykuły w tekście konstytucji, dotyczące władzy królewskiej i rządu królewskiego, winny być tak zrehabilitowane, aby zasada narodowładztwa była zapewniona konstytucyjnie.
  - 3) Rząd winien być konstytucyjno-parlamentarny; odmowa zatwierdzenia uchwały sejmu przez króla może nastąpić, ale jeżeli nowy Sejm taką uchwałę powtórnie poweźmie, król nie będzie swej sankcji odmawiał.
  - 4) Sprawa ograniczenia wolności obywatelskich (wolność prasy, wyznania, mieszkania, korespondencji itd.) oraz wypadki chwilowego zawieszenia konstytucji winny być w tekście konstytucji bardziej szczegółowo określone.
  - 5) Konstytucja winna przewidywać możliwie największą jawność traktatów międzynarodowych i uznać prawo sejmu nie tylko do zawierania, ale też i do wypowiedziania wojen.
- Ponadto delegacja uznała za pożądane, aby kobietom nadano prawa wyborcze, aby postarano się w drodze konstytucyjnej ustanowić zasady regulowania ostrych przeciwności ekonomicznych pomiędzy różnymi klasami ludności i wreszcie, aby rząd polski popierał ideę międzynarodowych sądów rozjemczych.
- Na tem delegacja zakończyła swe czynności.

WOJNA.

Komunikat niemiecki.
BERLIN. (Urządowo). Wielka Kwatera Główna donosi dnia 8 sierpnia 1918 r.:
Zachodni teren walk.
Grupa wojsk następcy tronu bawarskiego ks. Rupprechta.
Po obu stronach Lys odparliśmy częściowo uderzenia angielskie.
Na północ od Sommy nieprzyjaciel prowadził gwałtownie kontrataki przeciwko naszym nowym liniom, po obu stronach drogi Bray-Corbite. Ataki te zostały odparte.
W ciągu nocy odzywała chwilami działalność artyleryjska.

Na zachód od Montdidier nie powiódł się częściowy atak Francuzów
Grupa wojsk niemieckiego następcy tronu.

Pomiędzy Soissons a Reims walka ognio-wa ożywiła się tylko przejściowo.
Małe utarczki piechoty nad Aisne i Vesle oraz na północ od Reims.

Grupa wojsk ks. Albrechta.
W Wogezach pomyślne wtargnięcie w linię nieprzyjacielskie pod Ratzemaennelo.

Podporucznik baron von Boerigh osiągnął 20 zwycięstwo napowietrzne.
Pierwszy generał-kwaternistrz Ludendorff.

Komunikaty austriackie.

WIEN. Urządowo donoszą dnia 7-go sierpnia 1918 r.:

W Włoszech walki artylerji i działalność patroli.

W Albanji odparto natarcia włoskie na zachodzie od Berat. W górskiej dolinie Devoli osiągnięliśmy dalsze pęstępy.

WIEN. Urządowo donoszą dnia 8-go sierpnia 1918 r.:

Na froncie włoskim nie toczyła się większa działalność bojowa.

W Albanji eskadra zaopatrzona w bomby składająca się z lotników lądowych i morskich, zaatakowała w ski teren lotniczy na wschodzie od Valony. Obfity ogień i buchający dym wskazywał osiągnięty sukces.

Sześć sztabu generalnego.

Indjanie amerykańscy wypowiadzieli wojnę Niemcom.

„Vossische Zig“ donosi z Berna:
Sześć indjan Onondaga, który posiada w Stanach Zjednoczonych całkowitą autonomję, wypowiedział wojnę Niemcom wykopując „święty tomahawk” bojowy.

Onondaga jest to jeden z pięciu szcze-pów indyjskich, tworzących razem naród irokezów. Związek tych szcze-pów został wytworzony przez znanego wodza Mohawków, Hiawatkę, znanego z pięknego poematu Longfellewa.

Sześć Onondaga mieszka głównie w Stanach, Nowy Jork, Pensylwania i Michigan.

Mobilizacja japońska.

Paryski „Herald” donosi z Nowego Jorku: Japońskie zarządzenie mobilizacyjne ograniczają się dotychczas do powołania 3 ch roczników rezerw. Parlament japoński zbierze się dnia 28 b. m.

Koalicja we Władawostoku.

Amerycanie założyli już we Władawostoku lazaret na 3,000 łóżek i sprowadzili wielką ilość środków aptecznych, przybyło jednocześnie 65 lokomotyw amerykańskich.

Japonczycy założyli również ogromny lazaret i gromadzą wielkie ilości technicznych środków wojennych.

Kolorowe wojska na Syberji.

Rządy francuski i angielski poczyniły rozległe przygotowania, celem dostawienia posiłków wojsk, złożonych z Hindusów, Indhindusów i Anamitów na Syberję. Takie oddziały są już zresztą na Syberji i biorą udział w operacjach wojennych w okolicach Charbina. Oddziały te są odkomenderowane do wojsk czecho-słowackich, pod rozkazami oficerów francuskich.

Omsk stołocząstronictw.

Z Moskwy donoszą:
Omsk ma się stać narazie punktem środkowym dla całej Rosji. Tam mają być przeniesione centralne wydziały wszystkich wielkich stronictw.

Do Omska przybyli już Awksentiew, Argunow, Gurewicz i w. in. Sawinkow jest również oczekiwany.

Wedle „Zorji” zbierają się w Omsku wszystkie wybitniejsze przywódcy partji z całej Rosji.

Wrzenie na wsi ukraińskiej.

Od osoby, która wśród nadzwyczajnych przygód i trudności, częścią pociągiem wojskowym, częścią wozem, a nawet pieszo, przybyła w tych dniach z Kijowa do Lwowa, otrzymuje „Kurier Lwowski” następujące informacje:

Wies ukraińska jest widownią nowych przewrotów. W Ożegowcach (Ożobowcy) i w sąsiedniej gminie zebrał się chłop i w sile 800 ludzi i utworzył bandę, która napadła na folwarki i zamordowała właściciela wsi. Banda jest doskonale uzbrojona: rozporządza nawet karabinami maszynowymi. Chłop uważa ziemię jako swoją i nie chce jej wydać, mimo wydanych w tym kierunku rozkazów. Tak np. w jednym kluczu dobr br. Branickiej w okolicy Białej Cerkwi z 41 zagrabionych folwarków nie wrócił ani jeden pod zarząd dawnej administracji. Ktokolwiek wystąpił z kwestją zwotu ziemi, pada ofiarą wzburzonej umysł chłopskich, stojących z bronią w ręku w obronie zagrabionej ziemi. Gdzie chwyci chłop za broń; tam walczy do ostatka, na zabój. Niemcy rozstrzelują każdego, u kogo tylko broń znajdują. Chłopi jednak broń mają i starannie ją przechowują. A mają tej broni sporo, albowiem centralna Rada przed swem ustąpieniem, formując po wsiach oddziały z woiwojska, zaopatrzyła każdą wieś w 150, a nawet i więcej karabinów i dwa karabiny maszynowe.

Co do zbiorów, to widoki są pod tym względem niezbyt pewne. Chłopi dzisiaj już nie okazują zbytnej ochoty zbioru pniów, wyrażając się że to „dla panów”. W Białocerkiewskim zakupili Niemcy rzepak na pniu. Tymczasem chłopci nie wyszli na fan, rzepak pozostawiony wysypał się i zbior cały poszedł na marne. Rada ziemian proponowała Niemcom kupno całego zbioru na pniu, ci odpowiedzieli jednakowoż odmownie. Wogóle rozstrzygające będą najbliższe dni: czas zbiorów i omłotów.

Pokaże się bowiem, czy ruchy lokalne tracą ten swój charakter i czy nie wzbudzą problemów, dla dalszych stosunków na wschodzie może-pierwszorzędnej wagi. Zdaje się jednakowoż, że brak organizacji do tego stanu rzeczy nie doprowadzi

Chwila bieżąca.

- „Tems” donosi, że przewiezienie carowej wdowy i jej córek do Hiszpanji nastąpi już w drugiej połowie sierpnia.
- Generał Siemionow idzie w kierunku Władawostoku. Wojska jego stoją pomiędzy Hajlarem a stacją Mandzurja, gdzie oczekują na czecho-słowaków.
- Rosyjski generał Miszczenko popełnił samobójstwo. Miszczenko był w wojnie rosyjsko-japońskiej dowódcą korpusu kozaków.
- Czecho-słowacy wystosowali do rządu bolszewickiego ultimatum, w którym grożą wygłodzeniem Rosji europejskiej, o ile rząd sowiektów będzie usiłował przedostać się na Ural.
- Ogłoszono stan wojenny w Archangielsku, Wołogdzie, Grjazawcu i kilku innych pomniejszych miejscowościach.
- W dniu 1 sierpnia zanotowano w Petersburgu 78 wypadków cholery, naziątrż-109.
- Rząd fiński zarządził na dzień 12 sierpnia powołanie rezerwistów od 1894 do 1896 r.
- Członkowie poselstwa koalicji przybyli z Wołody do Kandalaski.
- Rumuńska flota handlowa, która była wydzierżawiona Rosji, wraca obecnie znowu w ręce rumuńskiego rządu.

Zapisujcie się na członków Biblioteki Publicznej!!!

Z WIDOWNI WYDARZEŃ.

Pesymizm b. kanclerza Rzeszy.

Dr. Michaelis w książce zbiorowej p. t. „Nowa ojczyzna”, o której już w swoim czasie pisaliśmy w dalszym ciągu wywo-

dzi: „Nie ulega wątpliwości, że po wojnie będziemy w wielkiej potrzebie we wszystkich dziedzinach życia ekonomicznego, a drożyna potrawa jeszcze długo wraz z oszczędną kuchnią.

Gdyby nawet nieprzyjaciele Niemiec zapłacili miliardowe długie wojenne Niemiec, to i tak w najbliższych dziesiątkach lat zapanowałaby ogromna nędza ekonomiczna. Moeno ludzja się ci, którzy wierzą w natychmiastowe odrodzenie i natychmiastowy rozwój stosunków ekonomicznych.

Ale to nie powinno nam odejmować mocnej wiary w naszą przyszłość...”

Przed rozstrzygnięciem sprawy tronu litewskiego.

„Deutsche Wersch. Ztg.” przytacza dłuższy artykuł, zacytowany z półrocznej „Nordd. Allg. Ztg.” W artykule tym pominięto pismo stwierdza, że kwestja obywatelstwa tronu litewskiego jest w przededniu rozstrzygnięcia. Jak wiadomo, litewska Rada Stanu, urzędowo nie uznana przez władze niemieckie, wybrała na tron litewski ks. Wilhelma Uracha.

Przygotowania do zawarcia z Litwą konwencji w Berlinie deszły już tak daleko, że ukończone będą w przyszłym tygodniu, wówczas rozpoczną się pertraktacje z pełnomocnikami litewskimi.

Zamknięcie granicy przed mordercami.

Politiken” donosi z Helsingforsu: Ze względu na powtarzające się awantury na Ukrainie zamachy mordercze, granica Rosji została zamknięta i jest mocno strzeżona. Zaprowadzono również ostrzejszy nadzór policyjny wewnątrz kraju, szczególnie na pograniczach od strony Ukrainy.

Rekwizycja zboża w Rumunii.

Stokholm, 8/8 Kijowska „Raboczaja szrań” donosi, że Rumuni zarekwizowali w Besarabji 12 milionów pudów zboża. Chłopi opierają się temu energicznie. W wielu miejscach wybuchło powstanie. W okręgu Gogierska biorą udział w powstaniu nawet kobiety.

Policyjne rządy w Irlandji.

Biurowolfa donosi z Berna d. 7 sierpnia: Przy omawianiu rezolucji Dilona, która politykę angielską w Irlandji charakteryzuje jako sprzeczną z podstawami z a s a d koalicji, poseł Devlin oświadczył w Izbie gmin, że rząd czyni właśnie to, co Wilson nazwał fałszywą polityką.

Devlin zapytał, czy jest bodaj jeden kraj w granicach panowania państw centralnych gdzieby, jak to ma miejsce w Irlandji, członek reprezentacji narodowej posiadać musiał paszport policyjny na to, aby mógł się porozumieć z wyborcami swoimi.

Przedstawiciel partji robotniczej, Adamson, następca Hendersona na stanowisku przewodniczącego partji, oświadczył w związku z wywodami Devlina, że stan rzeczy w Irlandji jest dowodem przerażającego bankructwa sztuki rządzenia

Wymiana towarów z Niemcami.

Pet. Aj. Tel. donosi, że oczekiwane jest przybycie pierwszego okrętu z Niemiec z węglem. W zamian za to Rosja dostarczyć ma surowce, a częściowo także smary i len. Istnieje zamiar sprawienia z Niemiec leków i farb dla przemysłu tkackiego oraz części maszyn.

Manifestacja słowiańska na Morawach.

W „Pozorze” Kolumnieckim referują, że obchód słowiański w Telczu miał przebieg zadawalniający.

Z polaków obecnym był między innymi hr. Skarbek; zaś ze słowian dr. Koroszec.

Sjoniści w Litwie działają.

Gazety żydowskie donoszą, że organizacja sjonistyczna w Wilnie zajmuje się sprawą utworzenia sjonistycznego komitetu centralnego na całą Litwę. W tym celu organizacja zwróciła się do wszystkich grup sjon-

stycznych na Litwie z prośbą o nadesłanie danych o każdym związku sjonistycznym.

Smierć wodza lotników.

Berlin, 7/8. (Urzędowo). W nocy z d. 5 na 6 sierpnia kierownik wielu zwycięskich napowietrznych ataków, kapitan korwety Strasser podczas ataku na wsechodnie wybrzeża Anglii poniósł śmierć wraz z całą załogą. W czasie trwania ataku miejscowość Norwich i porty Humberminsterung zostały uszkodzone. Wszelkie inne statki napowietrzne wróciły do portów bez strat i uszkodzeń.

Traktat brzeski nie obowiązuje Polaki.

Korespondent warszawski krakowskiego „Kurjera Ilustrowanego” donosi: „Istnieje w Warszawie rządowe Towarzystwo ma ubezpieczeń od ognia. Towarzystwo to ma wszędzie na prowincji oddziały i filje, a więc także na Chelmczyźnie i Podlasiu, za świętymi granicami zaimprowizowanej republiki ukraińskiej

W ostatnich czasach zwracały się niejednokrotnie władze ukraińskie powołując się na traktat brzeski, do władz niemieckich z żądaniem, ażeby te nienawistne, polskie urzędy pousuwały z granic ukraińskiej republiki. Sprawa, przechodząc przez różne niemieckie instancje, oparła się ostatecznie o najwyższe. I tam została definitywnie rozstrzygnięta.

Władze niemieckie, odmówiły grzecznie ale stanowczo i bez apelacji, motywując to w następujący sposób:

„Traktat brzeski obowiązuje z jednej strony Niemcy, z drugiej — Ukrainę. Natomiast wcale nie obowiązuje państw ościennych, a więc w ich rzedzie i Polski. Ukraina, jeśli zyczy sobie usunięcia polskich urzędów z terytorjów, które jej przypadły traktatem brzeskim—to niech zwróci się w tej sprawie do rządu polskiego”.

„Na urzędowym akcie niemieckim następują podpisy, oraz dokładny adres rządu polskiego w Warszawie”.

Polska a bolszewicy.

Stokholm, 8/8. Zastępca rządu polskiego w Moskwie, Aleksander Lednicki, pomimo interwencji niemieckiego rządu nie może się z rządem bolszewickim porozumieć. We wszystkich konkretnych sprawach, jak np. ochrona własności, wystąpienia rządu polskiego są odrzućane z twierdzeniem, że rosyjski rząd nie uznaje polskiego państwa.

Nowe departamenty polskie w Ameryce.

W łonie wydziału narodowego w Ameryce powstają departamenty polityczny, wojskowy, prasowo-informacyjny oraz ratunkowy. Poza tem powstał polski Czerwony Krzyż z ramienia istniejącego we Francji polskiego Czerwonego Krzyża.

Polskie oddziały wojskowe w Ameryce.

Pisma amerykańskie donoszą, że o bozie wojsk polskich w Niagara, w Stanie Ontario, odbyła się uroczystość wręczenia standardów bataljonowi polskiemu, wysłanym do Francji. W uroczystości tej brał udział Paderewski, przemawiając uroczysto do żołnierzy. Jak donosi prasa amerykańska, bataljony te rekrutują się z obywateli amerykańskich pochodzenia polskiego i stanowią osobne oddziały, nie wchodzące w skład ochotniczych wojsk polskich. Mają one prawo walzenia nie razem z amerykańkami, lecz oddzielnie.

Oskarżeni w Marmarosz Szigot.

Urzędowe c. i k. Biuro korespondencyjne donosi: Po ukończeniu w dniu 30 lipca przesłuchania 112 oskarżonych w procesie rozwiązane polskiego korpusu posiłkowego rozpoczęło się onegdaj postępowanie dowodowe.

Jako świadek przestępcy został c. i k. feldmarszałek Jan Schilling, urodzony w Galicji i władający biegłym językiem polskim. Świadek zeznaje na podstawie doniesienia, doręczonego mu przed objęciem dowództwa, między innymi: Bezpośrednio przyczynę zajść w legionach które wywołały przeniesienie ich, stanowiła przysięga, złożenia której część legionistów odmówiła.

W legionach istniały od pierwszej chwili powstania ich dwa stronnictwa, które utożamywały się dokoła dowództwa i jądru których stanowiła 2 Brygada oraz ta, na której czele stał brygadier Pilsudski, opierający się o brygadę pierwszą.

Podczas gdy oficerowie i szeregowcy 2 ej brygady wszelką politykę z życia wojennego

wyłączali, brygada 1 oddać się miała całej dużej polityce, przyczem stosowała dawno w walkach partyjnych wyprobowane środki agitacji i terroru.

Brygada 3-cia, która na ogół zajmowała stanowisko wahałace się między dwoma kierunkami temi, orzecznięta w końcu została, dzięki bezwzględnej agitacyjnym metodom walki, na stronę brygady 1-jej, znaczna jednak część korpusu oficerskiego, oraz część żołnierzy zachować miała bezwarunkową lojalność względem komendy Legionów.

Stosunek Pilsudskiego do komendy legionów był zawsze jaknajgorszy. Nie robił on miał z tego tajemnicy, że siebie tylko jednego uważa za jedyne uprawnione dowódcę legionów i że nominacja c. i k. generała dowódcę legionów stanowi dla niego ciężką krzywdę. Dążyć też miał wszelkimi środkami do celowego podkopywania powagi i dowództwa legionów i do przykuwania oficerów i szeregowców do swej osoby. Poszedł tak daleko, że w lutym 1916 roku, zobowiązał oficerów swoich słowem honoru, że tylko jego uznają jako prawomocnego dowódcę legionów.

Agitacja ta nie minęła bez skutków. I tylko dzięki proklamowaniu w międzyczasie, dn. 5 listopada 1915 r. niezawisłości utrzymać można było porządek, przesilenie nie pozostało jednak bez następstw: coraz częściej zdarzały się wypadki niesubordynacji ze strony oficerów 1-jej i 3-jej brygady, które przy każdej sposobności otwarcie dawały do zrozumienia, że tylko Pilsudskiego, który w tym czasie wstąpił do Rady Stanu jako przedstawiciel skrajnej lewicy, uznają za prawdziwego dowódcę legionów.

Każda próba wprowadzeniaładu w dowództwie legionów rozbijać się miała o bierny opór oficerów. Cała akcja destrukcyjna trwała się w dalszym ciągu bez przeszkody. Następstwem opisanych wyżej okoliczności było odmówienie w początku lipca 1917 roku przez znaczną część legionów przysięgi. Do wydarzeń tych przyczyniła się wyżej wspomniana sanacja legionów. Gdy począwszy od 28 sierpnia 1917 roku transporty legionów przybywać zaczęły do Przemysła, stan rzeczy przedstawiał się bardzo niepomysłnie. Wagony przybrane były portretami Pilsudskiego. Rozległy się okrzyki: Niech żyje Pilsudski! Pułki odmówiły dowódcom swoim posłuszeństwa. W końcu, dzięki energii i sile woli świadka udało się z resztek legionów stworzyć formację. W formacji tej zauważyć można było również wrzenie, udało się jednak sprawę załagodzić.

W sprawie zajść w noc z dn. 15 na 16 lutego 1918 roku świadek zeznaje, że o godz. 10 wieczorem wezwany został w Czerniowcach d. Ekscelencji Kossaka, zaśło bowiem coś ważnego w polskim korpusie posiłkowym.

Kossak zakomunikował świadkowi, że o 6 wieczorem niema żadnego połączenia i że mu doniesiono, iż polski korpus posiłkowy maszeruje w kierunku granicy rosyjskiej. Świadek ma wyjechać, aby go cofnąć z powrotem.

W drodze do Altzechia spotkał świadka idący w kierunku wschodnim patrol legionistów, a nieco później oddział w sile kompanji. W dalszej drodze widąc był zdaleka biały płacny; świadek nie wątpił już teraz, że oddział ten stanowi straż tylną.

Świadek w końcu musiał zatrzymać samochód swój z powodu zatrasowania drogi przez stojący w poprzek niej wóz D) z samochodem podskoczył oficer legionów i skierowałszy luźno rewolweru w stronę świadka, zawołał: Ani kroku dalej, bo strzelam! i kazał świadkowi wysiąść.

Świadek wysiadł z samochodu w tej chwili otoczony został przez 15 do 20 legionistów z bagnietami, oficer zaś, który go zatrzymał, zniknął.

Świadek zapytał legionistów o przyczynę ich postępowania, przyczem zaznaczył, że żołnierzy nie wolno zajmować się polityką. Oświadczyło mu na to, że jest to odpowiednia postępowanie Czerniana.

Świadek usiłował wpłynąć na legionistów uspokajająco, ale bez skutku. Następnie świadek zażądał, aby go zaprowadzono do dowódcy, generała Zielńskiego, legionści odpowiedzieli mu jednak, że nie mają żadnego dowódcy. Na zapytanie o cel pochodu, legionści dali do zrozumienia, że połączyć się chcą z Muściami. Świadek zażądał ponownie rozmówienia się z komendantem, w odpowiedzi na co rozległy się głosy: „Panaś!”

Na uwagę świadka: „A więc ksiądz jest waszym komendantem”—nastąpiła odpowiedź: „Jowodzi nami ten, który coś rozumie”. Tymczasem rozległy się ozywione wystrzały, powstało wielkie zamieszanie i tak ze wszystkimi dokoła świadka zniknęło i on pozostał sam jeden. W dalszej drodze dotarł do Sadogóry skąd wyjechał dalej do Czerniowiec.

Na zapytanie przewodniczącego, czy świadek niema jakich danych do przypuszczenia, że oficerem, który samochód jego zatrzymał i groził mu rewolwerem, mógłby być kapłan Panaś, feldmarszałek odpowiada, że niemożliwość ta nie jest wykluczoną.

Z ministerjum skarbu.

Wykłady na drugim kursie skarbowości, urządzonym staraniem polskiego ministerjum finansów dla przyszłych urzędników zarządu skarbu polskiego, skończą się we wtorek, d. 13 b. m. Kurs trzeci urządzony nie będzie; natomiast odbędzie się kurs uzupełniający dla b. urzędników rosyjskiego ministerjum skarbu, polaków, którzy przed wojną zajmowali urzędy w Królestwie, obecnie zaś poracają z Rosji i z czasem zajmą odpowiednie stanowiska w polskim ministerjum skarbu.

O zwolnieniu jeńców wojennych.

Pisma poznańskie donoszą: Ministerjum wojny zwraca uwagę, że krewni przebywający w Niemczech jeńców wojennych z Królestwa Polskiego, o ile chcą, aby jeńcy byli jaknajprędzej zwolnieni do domu ze względów osobistych, winni się udać do miejscowej wojskowej władzy niemieckiej w Królestwie Polskiem, nie zaś do Berlina.

Z Rady Miejskiej.

W ub. czwartek w sali przy ul. Szkolnej № 10 odbyło się posiedzenie Rady miejskiej, które w drugim terminie t. j. o g. 8 wieczorem otworzył przewodniczący inż. Wolfke w obecności 7 radnych i przedstawicieli Magistratu: burmistrza p. Bandtke-Stężyńskiego oraz ławników pp. Gorskigo i Kohna.

Punkt pierwszy porządku obrad obejmował zatwierdzenie kontraktu Magistratu z zarządem przymusowym w sprawie eksploatacji elektrowni Tow. „Siła i Światło”. Po odczytaniu przez przewodniczącego warunków kontraktu wywiązała się dyskusja, w której brali udział radni: Nieprzecki, Stiller i Torbecko. Ostatecznie warunki kontraktu zatwierdzono z wniesieniem do protokołu opinii, iż życzeniem Rady jest, aby Magistrat robił starania w sprawie możności spłacenia długu miejskiego za prąd w rublach, a nie w markach. Podwyższenie taryfy opłat za światło z 1.20 mk. do 1.80 zostało również akceptowane.

Wniosek nagły Magistratu w sprawie rozszerzenia budoek przy ul. św. Barbary i zużycia tego materiału przy budowlach miejskich został bez dyskusji przyjęty.

Zawsza dyskusja powstała przy rozpatrzeniu prośby p. W. Czerwińskiego o oddanie mu uboju bydła w rzeźni miejskiej za opłatą 20 mk. od sztuki na koszt miasta. Po przemówieniach radnych Wróblewskiego, Tempła i wyjaśnieniach p. burmistrza, Bandtke-Stężyńskiego, sprawę tę na wniosek r. Zagórnego odesłano do rozpatrzenia komisji do spraw ogólnych łącznie z Magistratem.

Ponieważ gimnazjum opieki szkolnej ma być upaństwowione, uchwała Komisji finansowej w sprawie podwyższenia subydjum do 20,000 marek została wstrzymana.

Projekt Magistratu m. Piotrkowa o utworzenie Banku Ratunkowego, który powstałby z funduszy całego powiatu, przyjęto do wiadomości.

Wniosek d-ra Sachsa w sprawie asygnowania 1000 mk. na kolonie letnie dla żydów po wyjaśnieniach p. burmistrza Bandtke-Stężyńskiego Rada akceptowała.

Na tem obrady zakończone. Przewodniczący zamknął posiedzenie o g. 7 i pół wieczorem.

KRONIKA

— **Na kursa nauczycielskie.** Magistrat postanowił wysłać 2 osoby z podród nauczycielskiej na kursy w Warszawie. Wniosek d-ra Sachsa w sprawie asygnowania 1000 mk. na kolonie letnie dla żydów po wyjaśnieniach p. burmistrza Bandtke-Stężyńskiego Rada akceptowała. Na tem obrady zakończone. Przewodniczący zamknął posiedzenie o g. 7 i pół wieczorem.

— **Powiększenie racji chleba.** Rozporządzeniem naczelnika powiatu racja chleba na osobę powiększona zostaje z dn. 15 sierpnia na 4 funty dwutygodniowo. Cenę ustanowiono na 30 fen. za funt.

— **Osobiste.** Dyrektor drogi tel. Herby-Kielce, inż. Wł. Jakubowski, po czteroletnim pobycie w Rosji, powrócił do Częstochowy.

— **Biblioteka Handlowców.** W czasie od 12 sierpnia do 1 września włącznie

biblioteka Stow. pracowników handlowych i przemysłowych będzie zamknięta.

Ponowne otwarcie nastąpi w poniedziałek dnia 2 września r. b. o godz. 6 wieczorem.

— **Otwarcie warsztatów reparacyjnych.** Z powodu drożyzny wszelkiego gatunku naczyń kuchennych, a zwłaszcza emalowanych, kilku rzemieślników w Częstochowie nosi się z zamiarem otwarcia specjalnych warsztatów do reparacji naczyń.

— **O podwyższeniu szacunku.** W razie pożaru w domach, właściciele nieruchomości otrzymują wynagrodzenie asekuracyjne według szacunku materiałów i roboczniny podług liczn przedwojennych. Ponieważ obecnie ceny na wszelkie materiały budowlane podskoczyły o sto proc., właściciele domów, odbierając odszkodowanie, nawet w połowie nie pokrywają strat poniesionych. Wobec tego liczni obywatele ubezpieczają obecnie swoje nieruchomości powtórnie, według skali wydanej podczas wojny przez Zarząd Instytucji Ubezpieczeń Wzajemnych.

— **Wycofanie z obiegu 25-feniówkowych niemieckich** zostało obecnie zarządzone na mocy rozporządzenia Rady Związkowej Niemieckiej. Według informacji „D.W. Zig.” 25-feniówkowe niemieckie z d. 1 października r. b. tracą swą wartość jako pieniądz wymienny i nikt nie będzie obowiązany ich przyjmować, a od d. 1 stycznia 1919 r. będą przyjmowane tylko w kasach banków państwowych i królewskich na wymianę na inne monety.

— **Ważne dla myśliwych.** Według rozporządzenia urzędowego sezon polowań rozpoczyna się dopiero z dn. 16 sierpnia. Ostrzegamy więc przed zbytym śpieszchem pp. myśliwych, ze względu na smutne konsekwencje, jakie pociąga niestosowna wyprawa myśliwska w knieje i stępy. Zawodzia lub Kucelina. W roku przeszłym niektórzy miejscowi myśliwi wybrali się na polowanie w dn. 15 sierpnia, jednakże zandarmi nawet i w tym ostatecznym terminie okazali się zbyt mało wroźkami na ludzkie ślabostki, bowiem odebrali fusję i torby niefortunnym „nemrodom”.

— **Niepogoda.** Znowu mieliśmy wczoraj dzień uroczajony „kapuśniaczkim” mrzącym z małym przerwaniem od rana do południa. Zdaje się, że piękne dni sierpniowe w tym roku pozostaną jedynie w sferze naszych marzeń.

— **Głos nie letniokki.** Od pani K. otrzymujemy następujące uwagi na temat bezczek asenizacyjnych: „Nie wszyscy w Częstochowie byli w możności wyjechać na letnisko, — ci zaś którzy zmuszeni byli do pozostania na miejscu, mają tę trochę świeżego powietrza zatrątego. W skwarne letnie dni wwożą niezapalające się sznurami beczki z fekaliami. Czyby i na to nie było żadnego sposobu? Po innych miastach tego rodzaju czynności załatwiane są w nocy”.

— **Straszny wypadek.** W tych dniach nad wsłą Konopnicą przeciągała burza. Gospodarz Cieśtak niespokojny o swego jedynego 4-ro letniego syna, który był w polu, pobiegł po niego i wzięwszy na ręce niósł do domu. Wtem nagle uderzył piorun i zabił ojca wraz z dzieckiem.

Wiadomości z okolic Częstochowy.

Koresp. wł. „Gońca Częstoch.”

Z KŁOBUCKA.

Do mającej powstać z nowym rokiem szkolnym szkoły koedukacyjnej w Kłobucku rozpoczęto zapisy do klas: wstępnej, 1-ej i 2-ej. Szkoła ta ma posiadać cztery klasy i powstała dzięki ofiarności mieszkańców.

Z kraju.

□ **O cukier na zimę.** Właściciele fabryk cukierków w Warszawie czynią starania o pozwolenie nabycia na zimę cukru na rynkach niemieckich dla wyrobów cukierków i wysyłania ich do miast państw niemieckiego. Niektórzy fabrykanci zwrócili się z prośbami do zarządów miast niemieckich o poparcie ich starań. Należy dodać, że fabryki warszawskie już od roku wysyłają za granicę cukierki.

□ **Bielizna papierowa** W Warszawie powstało kilka większych i mniejszych fabryk wyrabających bieliznę papierową, g. wnie kołnierzyki i mankiety. Niektóre z fabryk zatrudniają do 10⁰ osób.

Mk. 30,000 na pogotowie dla dzieci. Wydział Dobroczyńności Publicznej postanowił w tygodniu ubiegłym wyasygnować sumę marek 30,000 komisji „Ratujcie dzieci” na pogotowie opiekuńcze dla dzieci.

O szkole rzemieślniczej. Cechy rzemieślnicze m. Sasinowa wystąpiły do Rady miejskiej w spra-

wie otwarcia od nowego roku szkolnego szkoły rzemieślniczej. Cechy na ten cel asygnują z własnych funduszy 30,000 mk.

Nazwisko panienskie.

W życiu powstają kwestje które wśród ogółu wątpliwości nie nasstręczają, a pomimo to stanowią kłopot między prawnikami. Do takich należy między innymi spór czy w razie niewzięcia albo rozwiązania małżeństwa przez rozwód, żona winna nadal używać nazwiska męża, czy też może lub musi, na żądanie małżonka, wrócić do nazwiska panienskiego?

A nie jest to bynajmniej spór akademicki, bo dotyczy tych stron życia, które wkraczają w dziedzinę moralną istnienia, i są nieraz najboleśniejsze, choć nieuchwytnie z pozoru.

Prawo wyraźnie odpowiedzi nie daje, stanowi ono tylko, że „żona nosi nazwisko męża”. Czyż nie należy demniemywać się, że tak długo tylko, dopóki małżeństwo istnieje, dopóki maż jest tym o którym ustawa powiada, że „obowiązany jest kochać i szanować swą żonę, winien jej wierność i obronę”?

Ale gdy szanowny małżonek miłość swą przenosi gdzieindziej, czyż opuszczonej kapłance wygasłego ogniska rodzinnego nie wolno pozbyc się nazwiska, przypominającego jej chwile cierpienia i zawodów? Albo odwrotnie, czy maż, który najpiękniejsze lata życia poświęcił kobiecie, która za idealną poczytywał, a ona poszarpała na strzępy uczciwości i wiary, czy maż taki po rozwodzie ma obowiązek patrzeć obojętnie, gdy nazwisko jego płamione i szarpane bywa?

A pomimo to sady rosyjskie orzekały stałe, że żona nigdy i pod żadnym pozorem nie może utracić nazwiska mężowskiego. Choćby sama tego pragnęła, chociażby obie strony żądały.

Obecnie sady królewsko-polskie inną taktykę przyjęły.

Panna Jadwiga B. zawarła związek małżeński z p. Stefanem S. Po trzech latach na zasadzie dyspensy Jego Świątobliwości Papieża Benedykta XV-go: małżeństwo to unieważnione zostało.

Wówczas p. Jadwiga zażądała sądownie, ażeby wolno jej było używać dawniejszego nazwiska panienskiego.

Sąd okręgowy warszawski wychodząc z założenia, że skoro małżeństwo uznane będzie za nieważne albo rozwiązane, prawa obowiązki małżonków ustają; że do praw tych należy między innymi i nazwisko, uznał żądanie petentki za słuszne i zezwolił jej na używanie nazwiska panienskiego.

Jest to orzeczenie zasadnicze, wyłamujące się z pod dawnego narzuconego nam poglądu b. zantyijskiego. (K. W.) H. C.

Fortuna służy wszystkim z kolei, Choć ci się dłuży nie trać nadziei”.

NAJWIĘKSZE SZANSE POLSKA KRAJOWA LOTERIA KLASYCZNA R. G. O.

suma wygranych 6.440.000
wielka wygrana 500.000 marek

Ciągnięcie 1-ej klasy
10-go i 12-go Sierpnia 1918 r.

Bilety do nabycia
u K. Krakowieckiego
Skład Win ul. Panny Marii 24.
Tamże wypłaca się wygrane Loterii
R. G. O. 0217-

Kucharka	Do odstąpienia
dobrze gotująca potrzeba do dworu wiejskiego	kilka rolek papy Barba-ry 45 893-
Porządane świadectwa poprzedniej służby	Miocarnia
wiadomość w adm. Gońca 899-	parowa 60 calowa mało używana do sprządzania
	wiadomość w administracji Gońca 900-

Gospodźni potrzebna zaraz na wieś obeznana z gospodarstwem mlecznym i chodową trzody i drobiu Oferty z kopiami świadectw wraz z podaniem warunków należy składać w Redakcji Gońca

Prosimy o uregulowanie zaległej prenumeraty.

Teatr „**PARYSKI**” ulica Panny Marji Nr. 19.

Program w Sobotę 10 i Niedziele 11 sierpnia r. b (włącznie)

Tylko 2 dni! Pierwszy obraz z serii arcydzieł sztuki kinematograficznej Sezonu 1918-19

I nie wódź nas na pokuszenie

dramat psychologiczny na tle prawdziwego zdarzenia w 5 aktach. Premjowana piękność słynna gwiazda kinematograficzna **Ellen Rychter** w roli głównej

Nad program: **KWIATY** (Zdjęcie z natury).

Muzyka: Sekstet Anty-ficzny pod Dyrykcją p. **Czesława Zaka**.
Słuchacza Konserwatorium Warszawskiego.

z powodu kosztownej dzierżawy obrazu ceny podwyższone

Dla dzieci wejście wzbronione.
Bufet cukierny przy teatrze.

Teatr „**ODEON**” ul. Panny Marji № 27.

Program od środy 7 do niedzieli 11 Sierpnia

DZIŚ NAJWIĘKSZA SENSACJA CHWILI!

MANDARYN WU

Słynny dramat chiński w 6-ciu aktach z **MARJĄ CZACZEWĄ** i Karolem Meinhardem W rolach głównych.

Nad program: Dorpat w chwili obecnej (zdjęcia z natury.)

oraz Pogrzeb Senjora Sceny Polskiej

Bolesława Leszczyńskiego.

Anons: Wkrótce jeden z najwybitniejszych obrazów sezonu „**Matka**” wzruszający dramat na tle zagadnień współczesnych z **UROCZĄ Henny Porten** w roli tytułowej

Orkiestra koncertowa pod kierunkiem p. Rafała Kantora — — — Bufet, cukierny przy teatrze
Dla młodzieży, wejście wzbronione — — — Ceny miejsc zwykłe, — — — Szeregóły w afiszach i programach.

Seminarjum Nauczycielskie Męskie im. T. Kościuszki w Częstochowie

rozpoczyna 2-gi rok swego istnienia

Egzaminy powakacyjne odbędą się w dniach 2, 3 i 4-ym września r. b. Lekcje 6 września. Podania przyjmuje i wszelkich informacji udziela Kancelarja Seminarjum Częstochowa, ul. św. Barbary 15-a. 0230

Ofiary.

Na kolonje letnie Henryka Pładowska 5 Mk. kwit 251. zamiast kwiatów na trumnę s. p. Heleny Rejmanowej.

Z powodu ośmieszenia portfela Stora Sber Majer na Bezdome dzieci 3 Mk. kw 252 Do Usania Redakcji 3 Mk. kwit 253.

Meble szafy, stoły, krzesła, komody, biurka, kredensy i t. d. poleca po cenach przystępnych skład mebli ul. P. Marji Nr. 12

Wjeżdżając sprzedam meble firanki szafy stół komodę i t. p. rzeczy ul. św. Barbary 4 Tomaszewska 870-

Do majątku

Popów poczta Działoszyn obw. Noworodamski potrzebny zaraz pomocnik gospodarczy, wymagane świadectwa z obytej przynajmniej 2 letniej praktyki lub z ukończeniem szkoły rolniczej, oraz świadectwo z ukończenia najmniej 4-eh klas szkoły średniej 892-

Potrzebni

chłopcy do pomocy i na praktykę warsztat mechaniczny Szczęsnych Zielona 15 890-

Sprzedam ogród Zielona 12 wiadomość Humbertowska 4 Tucholski 0241-

Energiczni

i przedsiębiorcy agencji znajdą zarobek agentury na miejscu i na wyjazd Reprezentacja Wydawnictwa Janiętek wojennych Szkolna 5 a od godz. 1-ej do 3-ciej pp. 242-

Przerabiam

rowki na 1żej noszące od gum Szardom dawniej Młyn Czerwińskiego. 887-

Zginął

kwit na 140 rb. wydany na zlecenie Jana Wyrzykowskiego przez Marję Grynbergową uprasza się o zwrot do Gońca za nagrodą 1891-

Zginęła

portmonełka męska zawierająca 15 marek, oraz klucze w czwartek dnia 8-go sierpnia b. r. w pogotziu wieczorowym z Ostrowa łaskawy znalazła zechce złożyć portmonełkę z ważnymi kluczami w red. Gońca pod literą S. H. za wynagrodzeniem 896-

Do sprzedania ogród warzywno-owocowy z domkiem Cmentarza na 35-ty za przejazdem 897-

Kobieta

w starszym wieku, posiadająca pewną rutynę pielęgniarską poszukująca jest do chorego od zaraz, adresy w Gońcu pod „Pielęgniarka” 898-

Do sprzedania dom na ul. Cmentarnej Stanisław Stanes 895-

Dr Stefan Kon

SPECJALISTA CHOROÓB KOBIEC... H przeprowadził się na ul. Kościuszki Nr. 16 przyjmuje do 10 rano i od 4-6 p. p.

I-sza Szkoła

PISANIA na MASZYNACH przy Kursach Stenogr. - buchaltaryjnych uczy na

DZIESIĘCIU najpoważniejszych systemach maszyn.

Róża Szumacherowa Szkolna 5-a - 0238

Teatr „LUDOWY”

ul. Krakowska № 13.

W Niedziele dnia 11 Sierpnia r. b. amatorzy odegrają:

PRZEZ

„GORZALKE”

Sztuka w 4-eh aktach ze śpiewami i tańcami na tle obyczajów mieszczańskich przez Józefa SZLADERA

Orkiestra własna.

Ceny miejsc od 60 fen. do 2 marek.

Początek o godzinie 6 po południu, koniec o 9 1/2, wieczorem.

Bilety nabywać można przy kasie od godziny 3-ciej po południu.

DOKTOR

Stefan Purski

przyjmuje codziennie od 9-11 i od 4-6 pp. Pacje od 12-2 choroby skórne i weneryczne Częstochowa ul. Piękna 5. I-sze piętro. 754-

Potrzebna jest kobieta bezdzietna któraby pełniła obowiązki stróżowej i obsługiwała w tymże domu lokatorów wiad. ul. P. Marji 50 885-
pokoje do wynajęcia ul. Kościuszki 9 879-

DOKTOR

L. Wasilewski

powrócił Choroby wewnętrzne, kobiece i dziecięce ul. Panny Marji Nr. 20 Przyjmuje od 9-11-tej rano i od 4-6 po poł.

Uczniowie 7 i 6 klasy Polskiej szkoły z Mińska poszukują kondyji na stałe za utrzymanie w Częstochowie. Wiadomość w Gońcu.

Redaktor i Wydawca F. D. Wilkoszewski.

Odbito we własnych zakładach drukarskich „Gońca Częstochowskiego”